

Helsinki Suomen yritysmuönteisin kaupunki

Sisällysluettelo

A. Johdanto	4
B. Kaupungin yritysmyönteisyyden ja työllisyyden lisääminen strategiaohjelmassa	6
1. Yritysten asiointi kaupungin kanssa	8
2. Yrityksille ja yrittäjille tarjottavat neuvonta- ja kehittämispalvelut	10
3. Monipuolisia sijoitusmahdollisuuksia yrityksille	12
4. Yritysalueita kehitetään yhdessä alueiden toimijoiden kanssa	14
5. Yritysvaikutusten arviointi osaksi kaupungin päätöksentekoa	16
6. Merkittävien maankäyttö- ja rakennushankkeiden laajoja taloudellisia vaikutuksia arvioidaan	18
7. Helsingin kansainvälistä tunnettuutta, vetovoimaa ja saavutettavuutta vahvistetaan	20
C. Avaintoimialojen kasvuedellytysten vahvistaminen	22
Hyvinvointi ja terveys (Life Science)	24
Matkailu ja tapahtumat	26
Muotoilu	28
Älykäs kaupunki (ICT ja ympäristöliiketoiminta)	30

A. Johdanto

Kaupungin talouden ja kaupunkilaisten hyvinvoinnin turvaaminen edellyttää kilpailukykyisiä yrityksiä ja työpaikkoja. Se, että yksityiselle sektorille syntyy lisää työpaikkoja, on kaupungin elinkeinopolitiikan ja tämän toimenpideohjelman keskeisin tavoite. Menestyvien kärkitoimialojen lisäksi elinkeinorakenteen monipuolisuus on tärkeää sekä työllisyyden että kaupungin uudistumiskyvyn kannalta.

Helsingiläisten yritysten yhteenlaskettu liikevaihto on ollut kasvussa vuodesta 2010 alkaen. Liikevaihto oli 77,5 miljardia euroa vuonna 2012. Yritysten henkilöstömäärän kasvoi suhteellisen vahvasti 2011 kasvun kuitenkin pysähtyessä 2012. Yhteensä helsinkiläiset yritykset työllistivät tuolloin hieman yli 254 000 työntekijää. Toimialoista teollisuuden yritysten liikevaihto ja työvoima on laskenut eniten. Vastaavasti terveys- ja sosiaalipalveluiden yrityksissä liikevaihdon ja työvoiman kasvu on ollut nopeinta. Henkilöstöllä ja liikevaihdolla mitattuna kaupan ala on Helsingin merkittävin toimiala. Rahoitusalan yritykset puolestaan ovat korkealla suurimpien yhteisöveronmaksajien listalla.

Työttömyys on kasvanut Helsingissä tasaisesti: työttömyysaste oli marraskuun 2014 lopussa jo 11,1 prosenttia. Helsingiläisiä työttömiä työnhakijoita on nyt 36 000. Työttömien määrä on lisääntynyt selvästi kaikissa ryhmissä, mutta erityisesti pitkäaikaistyöttömien määrä on ollut voimakkaassa kasvussa vuoteen 2013 verrattuna. Avoinna olevien työpaikkojen määrä kääntyi kasvuun kesäkuussa 2014.

Kaupunginvaltuuston 25.3.2013 hyväksymässä Helsingin strategiaohjelmassa 2013–2016 tavoitteeksi on asetettu, että ”Helsinki on Suomen yritysmönteisinen kaupunki vuonna 2016. Yrityksille tarjotaan monipuolisia sijoittumismahdollisuuksia kaupungin eri osissa.

Strategiaohjelmassa todetaan lisäksi, että ”Helsinki tarjoaa erinomaisen toiminta- ja kasvu-ympäristön eri toimialojen yrityksille. Kaupunki pyrkii toiminnallaan vaikuttamaan erityisesti ICT-, hyvinvointi-, matkailu-, ympäristöliiketoiminta- ja muotoilualojen kasvuun.”

Kaupunginhallituksen kehotuksesta kaupunginkanslian elinkeino-osaston johdolla on valmisteltu strategian toteuttamiseksi seuraavat toimenpideohjelmat:

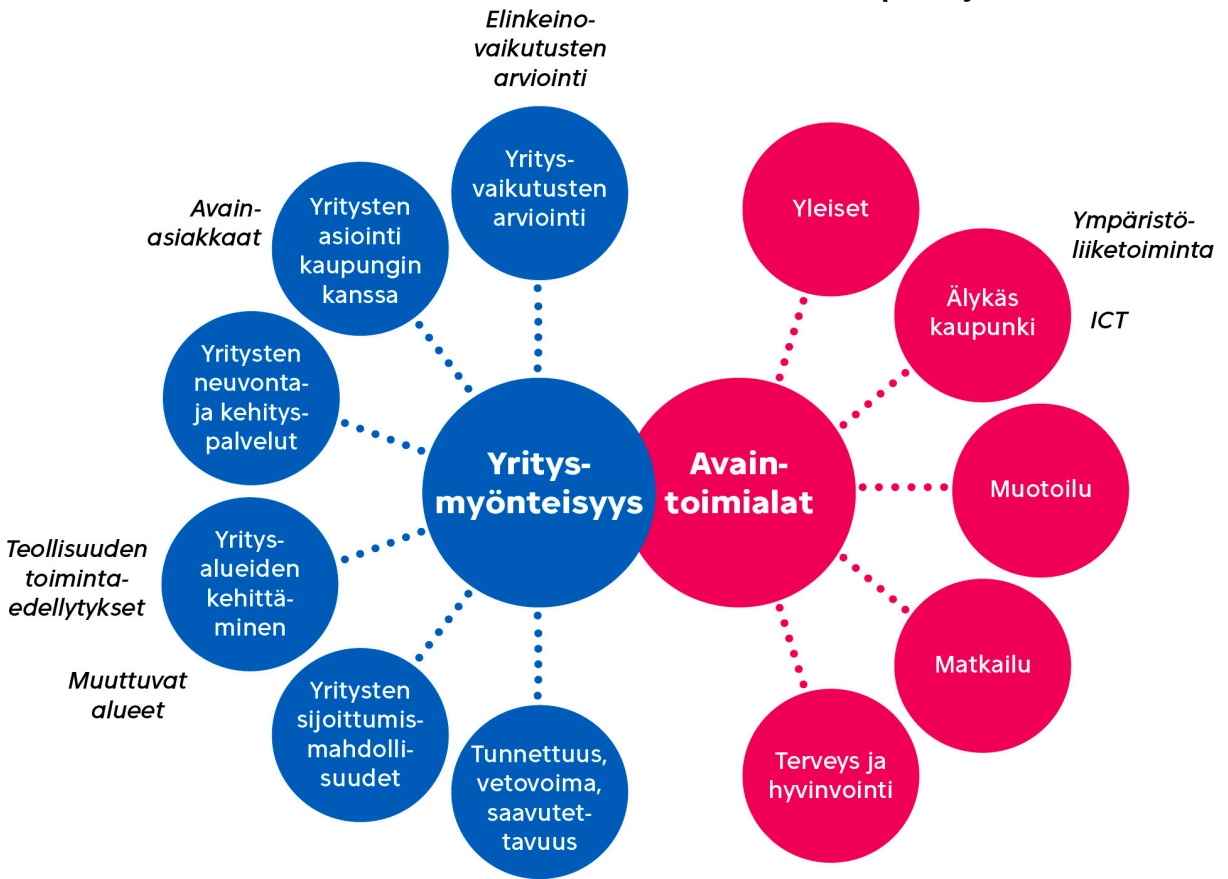
- Toimenpideohjelma kaupungin yritysmönteisyyden ja työllisyyden lisäämiseksi
- Toimenpideohjelma avaintoimialojen kasvuedellytysten vahvistamiseksi
- Selvitys mahdollisuuksista synnyttää terveyden ja hyvinvoinnin osaamiskeskittymä Helsinkiin.

Em. ohjelmat toimenpiteineen liittyvät toisiinsa erittäin tiiviisti, mistä syystä ne on esitetty tässä yhtenä kokonaisuutena (kuvio 1). Toimenpideohjelman perustan muodostaa yleinen yritysmönteisyyden parantaminen. Sitä täydentää joukko tarkemmin valittuihin avaintoimialoihin kohdistettuja toimenpiteitä.

Avaintoimialojen kehittämiseen liittyvissä toimenpiteissä on keskitytty rajattuun joukkoon toimenpiteitä, joissa kaupunki voi toiminnallaan vaikuttaa toimialan kehitykseen. Kaikissa niissä tavoitteena on toimintaedellytysten luominen, ei yksittäisten yritysten liiketoiminnan kehittäminen.

Toimenpideohjelmassa linjataan, mihin erityisesti halutaan panostaa julkisia resursseja, mitkä asiat tekevät Helsingistä valituilla avaintoimialoilla kilpailukykyisen verrattuna kansallisiin ja kansainvälisiin kilpailijoihin sekä millaisten toimenpiteiden ja palvelujen avulla yritystoimintaa käytännössä edistetään.

Kuvio 1: Toimenpideohjelmakokonaisuus

Ohjelman tarkoituksena on ohjata kaupungin yrityksille tarjoamien palveluiden kehittämistä. Lisäksi tavoitteena on, että ohjelman painotukset ja toimenpidesuositukset vaikuttavat kaupungin päätöksiin siltä osin, kun päätösten kautta voidaan parantaa yritystoiminnan edellytyksiä.

Toimenpideohjelman toteuttaminen edellyttää, että kaupunki hyödyntää ulkopuolisia rahoitusmahdollisuuksia nykyistä enemmän ja pitkäjänteisemmin sekä suuntaa olemassa olevia rahoitusinstrumentteja selkeämmin kilpailukyvyn kehittämiseen (mm. innovaatorahasto ja keskitetty EU rahoitus).

Valmistelu on tehty yhteistyössä keskeisten virastojen kanssa. Toimenpideohjelmaluonnos esiteltiin kaupunginhallitukselle iltakouluasiana 2.6.2014.

Tämän jälkeen luonnos on viimeistelty kaupunginhallitukselta sekä eri virastoilta ja tärkeimmiltä yhteistyökumppaneilta saadun palautteen pohjalta.

Ohjelmassa esitetyistä toimenpiteistä osa liittyy erityisesti kaupungin sisäiseen kehittämiseen ja yritysmuutoksen vahvistamiseen. Tällöin vastuutahoksi on esitetty jotakin kaupungin omaa virastoa tai muuta organisaation osaa. Merkittävä osa esitetyistä toimenpiteistä on kuitenkin sellaisia, että ne toteutetaan tiivissä yhteistyössä elinkeinoelämän edustajien, tutkimus- ja koulutustahojen tai muiden keskeisten kumppaneiden kanssa.

Ohjelman toteutumista seurataan. Laaditun toimenpideohjelman toteutus jatkuu seuraavalle strategiakaudelle. Uuden strategiaohjelman valmistelun yhteydessä toimenpiteet päivitetään.

**B. Kaupungin
yritysmuonnteisyyden
ja työllisyyden
lisääminen
strategiaohjelmassa**

Kaupunginvaltuuston 25.3.2013 hyväksymässä Helsingin strategiaohjelmassa 2013–2016 tavoitteeksi on asetettu, että Helsinki on Suomen yritysmyönteisin kaupunki vuonna 2016. Lisäksi yrityksille tulee tarjota monipuolisia sijoittumismahdollisuuksia kaupungin eri osissa.

Strategiaohjelmassa on mainittu erikseen seuraavat kymmenen yksityiskohtaisempaa, osin toisiinsa liittyvää toimenpidettä, jotka tähtäävät kaupungin yritysmyönteisyyden lisäämiseen:

- Huolehditaan tonttitarjonnan riittävydestä varaamalla alueita yritystoiminnan tarpeisiin. Tuotannollisen toiminnan mahdollisuudet säilyä ja laajentua varmistetaan kaupunkisuunnittelulla ja tonttipolitiikalla.
- Laaditaan suunnitelma yritysalueiden kehittämisestä.
- Elinkeinopoliittisesti merkittävimpien yritysasiakkuuksien hoitamiseen otetaan käyttöön toimintamalli.
- Huolehditaan työpaikkojen sijoittumisesta eri kaupunginosiin ja pyritään lisäämään erityisesti itäisen Helsingin työpaikkoja.
- Elinkeinoelämä otetaan nykyistä vahvemmin mukaan kokonaisvaltaiseen kaupunkisuunnitteluun.
- Hyödyntämällä ympäristöä ja mahdollisimalla innovatiivisia matkailupalveluja luodaan uusia työpaikkoja.
- Otetaan yritysvaikutusten arviointi mukaan päätöksentekoon.
- Varmistetaan pienten ja keskisuurten yritysten toimitilojen saatavuus ja teollisuuden toimintaedellytykset.
- Kaikkien merkittävien maankäytön ja rakentamisen hankkeiden osalta toteutetaan elinkeinovaikutusten arviointi. Lyhennetään investointeja harkitsevien yritysten vastetta kaavoituksen osalta.
- Vahvistetaan mikro-, pienten ja keskisuurien yritysten toimintamahdollisuuksia (Kaapelitalo-malli).

Tässä toimenpideohjelmassa em. toimenpiteet on valmistelun aikana yhdistetty laajemmiksi osakokonaisuuksiksi kuviossa 1 esitetyllä tavalla.

Yritysmyönteisyyden käsitteellä ei ole yhtä yksiselitteistä sisältöä. Yritysmyönteisyydellä tarkoitetaan tässä toisaalta riittävän nopeaa, ennakoitavissa olevaa ja tasapuolista yritysten asioiden käsittelyä sekä toisaalta yrityksille suunnatun palvelutarjonnan asiakaslähtöisyyttä. Yritysmyönteisyys edellyttää sitä, että kaikessa asioiden valmistelussa kaupungin hallinnossa otetaan huomioon myös menestyvän yritystoiminnan näkökulma. Kaupunki tunnistaa koko yritysmaailman kirjjon ja pyrkii luomaan edellytykset koko mpk-sektorille sekä itsensätyöllistäjille.

Yritysmyönteisen palvelukulttuurin kehittymisen edellytys on puolestaan nykyisen hallinto- ja toimintakulttuurin muutos. Moni asia, jonka puitteissa yritykset joutuvat olemaan yhteydessä kaupunkiin, koskettaa useita eri hallintokuntia. Yritysmyönteisyydelle strategiassa asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi virasto- tai hallintokuntalähtöisesti rakentuneet palvelut ja prosessit on muutettava asia- ja asiakaslähtöisiksi.

1 Yritysten asiointi kaupungin kanssa

Yritykset ja yrittäjät asioivat kaupungin kanssa silloin, kun ne käyttävät kaupungin palveluita tai hakevat erilaisia lupia, tarjoavat tuotteitaan tai palveluita kaupungille tai tekevät muuten yhteistyötä kaupungin kanssa. Suuri osa yrityksistä myös käyttää kaupungin tuottamia palveluita tai infrastruktuuria kuten esimerkiksi katuverkostoa ilman, että kokee millään lailla asioivansa kaupungin kanssa.

Yritykset eivät kyselyjen mukaan useinkaan koe asiointia kaupungin kanssa joustavaksi. Vaatimatonkin toimenpide saattaa edellyttää asiointia lukuisten eri hallintokuntien kanssa, päätöksistä puhumattakaan, koska asioiden valmistelu ja päätöksenteko on hajautunut eri virastoihin. Osalla kaupungin kanssa vähemmän asioivista yrityksistä on jopa vaikeuksia tunnistaa, minkä viraston tai yksikön puoleen kussakin asiassa tulisi kääntyä. Palvelua ei myöskään koeta riittävän nopeaksi.

Kaupungin kehittyminen aidosti asiakaslähtöiseksi toimijaksi edellyttää eri hallintokuntien toimintojen kehittämistä entistä voimakkaammin palvelukokonaisuuksina yritysasiakas- ja käyttäjälähtöisyyttä korostaen. Jotta kaupunki voi vastata yritysasiakkaiden odotuksiin, prosesseja tulee kehittää yli hallintokuntarajojen.

Kaupunginkanslian elinkeino-osasto, kaupunkisuunnitteluvirasto ja kiinteistövirasto ovat vuoden 2014 aikana tiivistäneet yhteistyötään käynnistämällä virastojen edustajista muodostuvan ns. yritystroikan toiminnan. Tämän toimintamallin pohjalle voidaan rakentaa suppeampi tai vaihtoehtoisesti laajempi verkosto, joka kokoaa kaikkien yritystoiminnan kannalta keskeisten virastojen edustajat.

Yritysasiakasasiakaslähtöisen kulttuurin vahvistamiseksi kaupungin yritysasioiden kanssa työ-

kentelevien henkilöiden tietämystä yritysten merkityksestä kaupungille samoin kuin yritysten tarpeista ja toimintalogiikasta on lisättävä. Myös henkilöstön asiakaspalveluosaamista tulee vahvistaa. Lisäksi on huolehdittava siitä, että kaupungin henkilöstöstä riittävän moni pystyy palvelemaan ulkomaisia yrityksiä erityisesti englannin kielellä. Kaupungin www-sivuilla on niin ikään oltava saatavilla riittävästi tietoa ulkomaisia toimijoita kiinnostavista asioista etenkin englannin kielellä.

Yrityksille tarjottavia sähköisiä palveluita tulee kehittää edelleen järjestelmällisesti. Tämän ohella on huolehdittava siitä, että huolimatta päätöksenteon hajautuneisuudesta asiointi on mahdollista hoitaa keskitetysti.

Saadakseen ajantasaista tietoa eri yritysten toimintaympäristölleen asettamista toiveista ja tulevaisuuden suunnitelmista kaupungin tulee tiivistää yhteydenpitoaan yrityksiin. Johtuen Helsingissä toimivien yritysten huomattavasta määrästä, kaupungin on tehtävä valintoja, mihin yrityksiin ja millä toimintamallilla yhteyksiä yrityksiin aletaan tiiviimmin luoda.

Yhteydenpidon tiivistäminen on luonnollista aloittaa niistä yrityksistä, joilla katsotaan olevan strategista merkittävyyttä Helsingin kehitykselle. Valintoja voidaan tehdä taloudellisten kriteerien kuten yrityksen Helsinkiin maksamat yhteisöverotulot tai työntekijöiden yhteenlaskettu palkkasumma tai työllisyysnäkökulmien kuten yrityksen Helsingissä sijaitsevien työpaikkojen määrä perusteella. Muita näkökulmia ovat yrityksen kasvuvauhti tai -potentiaali, yrityksen tunnettuus ja vaikutus kaupungin imagoon, yrityksen rooli jonkin klusterin tai toimialan ankuriyrityksenä tai yrityksen vaikutus Helsingin vetovoimaan.

Uudenlaisen käytännön luominen edellyttää merkittävien yritysten kriteerien määrittelyä. Lisäksi on pohdittava, kuinka moneen yritykseen voidaan olla aktiivisesti yhteydessä, ts. kuinka monta yritystä merkittävien yritysten joukkoon valitaan ja mitä toimintatapoja käytetään sekä millaista osaamista tai asemaa ao. asiantuntijoilta vaaditaan.

Entistä tiiviimpi yhteydenpito merkittäviin yritysasiakkuihin täydentää kaupungin muuta yrityksille suunnattua palvelutarjontaa. Uusi toimintatapa ei saa asettaa eri yrityksiä epätaasa-arvoiseen asemaan toisiinsa nähden.

Toimenpiteet

1. Kaupunki jatkaa kaikille yrityksille suunnattujen palveluprosessien kehittämistä asiakaslähtöisiksi kohti keskitetyn palvelun periaatetta ja sähköistä asiointia.
 - 1.1. Kartoitetaan asiat, joiden puitteissa yritykset ovat yhteyksissä eri virastoihin. Valitaan niistä ne, joihin liittyviä palvelupolkuja kehitetään ensimmäiseksi. Käynnistetään valmistelu palvelujen siirtämiseksi soveltuvien osien kaupungin sähköiseen asiointipalveluun. Selvitetään lisäksi, onko sellaisia lupia, hakemuksia tms., joista voitaisiin kokonaan luopua.

Vetovastuu: Kaupunginkanslian elinkeino-osasto yhteistyössä tietotekniikka- ja viestintäosaston kanssa

Osapuolet: Muut virastot

Tilanne: Käynnistyy vuoden 2015 alussa
 - 1.2. Rakennetaan yritystoiminnan kannalta keskeisten virastojen edustajista yritysten asiointin sujuvoittamiseksi (kehittäjä/palvelu)verkosto nimeämällä virastoista ns. yritysytteyshenkilöt, joiden tehtävänä olisi vastata yritysten asioiden sujuvasta etenemisestä ao. virastossa.

Vetovastuu: Kaupunginkanslia, elinkeino-osasto

Osapuolet: Muut virastot

Tilanne: Käynnistyy vuoden 2015 aikana
 - 1.3. Lisätään yritysasioiden parissa työskentelevien henkilöiden tietämystä yritysten tarpeista ja toimintalogiikasta sekä yritysten merkityksestä kaupungille ja vahvistetaan henkilöstön asiakaspalveluosaamista eri toimenpitein.

Vetovastuu: Kaupunginkanslia, elinkeino-osasto

Osapuolet: Kaikki virastot vaiheittain aloittaen yritysvaikutusten arvioinnin pilottivirastoista (ks. kohta 7.1)

Tilanne: Käynnistyy vuoden 2015 alussa vaiheittain
2. Kaupunki tiivistää yhteydenpitoaan yritysten kanssa.
 - 2.1. Kehitetään järjestelmällisesti nykyisiä ja uusia toimintatapoja, joiden avulla kaupunki voi tiivistää yhteydenpitoa alkuvaiheessa valitsemiinsa ns. strategisesti merkittävimpiin yrityksiin. Yritysten palvelun tehostamiseksi hyödynnetään perustettavaa yritysytteyshenkilöverkostoa. Lisäksi selvitetään mahdollisuuksia luoda toimintamalli, jossa merkittävälle yritysasiakkaille olisi nimetty yhteydenpidosta vastaavat avainasiakasvastuuhenkilöt.

Vetovastuu: Kaupunginkanslia, elinkeino-osasto

Osapuolet: Kohdan 1.1. kartoituksen mukaiset virastot

Tilanne: Osittain käynnissä, toimintaa tehostetaan vuoden 2015 aikana

Yrityksille ja yrittäjille tarjottavat neuvonta- ja kehittämispalvelut

Helsingin kaupunki tarjoaa yrittäjille ja yrityksille monenlaisia neuvonta- ja kehittämispalveluita. Aloittaville yrittäjille on tarjolla mm. henkilökohtaista neuvontaa, sähköinen liiketoimintasuunnitelma -palvelu, minkä lisäksi järjestetään yrittäjäkursseja maahanmuuttajille. Toimivia yrityksiä autetaan muutostilanteissa, eli esimerkiksi silloin kun niiden pitää vähentää henkilökuntaa, ne tarvitsevat uusia osajia tai yritys vaihtaa omistajaa. Helsingin kaupunginkanslian elinkeino-osaston YritysHelsingin palvelut on organisoitu perustamispalveluihin, kasvuyrityspalveluihin sekä muutospalveluihin, joista viimeksi mainittu tarjoaa yrityksille myös kansainvälistämispalveluita.

Helsingin yliopisto ja Helsingin kaupunki ovat käynnistäneet yhteisen ns. Think Company -toiminnan tähän mennessä keskustakampuksella ja Viikin kampuksella. Toimintaan kuuluu opiskelija- ja tutkimuslähtöisen yrittäjyyden aktivointia mm. erilaisten kurssien sekä info- ja keskustelutilaisuuksien avulla. Vuonna 2013 käynnistynyt NewCo Factory -hanke puolestaan tukee kasvuhaluisten ja -kykyisten aloittavien yritysten kehitystä ja kasvua. Se tarjoaa aktiivisen tuen tuote- tai palveluidean kehitykseen, validointiin markkinoilla, lanseeraus- ja jakelukanavasuunnitteluun sekä avustaa alkuvaiheen rahoituksen löytymisessä.

Helsingin kaupunki hakee asemaa pohjoismaiden parhaana innovaatio- sekä start-up ja kasvuyrittäjyyden keskittymänä, joka sekä tukee yritysten syntymistä että houkuttelee alueelle kansainvälisiä yrittäjiä ja investoijia.

Tätä tarkoitusta varten kehitetään alueen innovaatio- ja yrityspalveluekosysteemiä sekä siihen liittyen innovaatio-, pilotointi ja kehittämisalustoja yhdessä yritysten ja korkeakoulujen kanssa, start up -yrityksille suunnattuja palveluita sekä innovaatioiden kaupallistamiseen liittyviä toimintamalleja.

Elinkeino-osasto rakentaa myös laajempaa pääkaupunkiseudun start-up toimintaa vauhdittavaa yhteistoimintamallia yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Tavoitteena on kehittää alueelle kansainvälisesti vertailtuna huippuluokan yrityspalvelut, lisätä yliopisto- ja korkeakoululähtöisten uusien yritysideoiden määrää sekä auttaa potentiaalisia kansainvälisen kasvun yrityksiä nopeammin maailmalle.

Osa start up- ja kasvuyrittäjyyden edistämiseen liittyvistä toimenpiteistä on esitetty avainalojen kehittämistä käsittelevässä osiossa.

Toimenpiteet

3. Lisätään kaupungin yritysneuvontaa sekä yritysten kasvua ja kansainvälistymistä tukevia palveluita.
 - 3.1. Kaupunki tarjoaa yrityspalvelunsa keskitetysti yhdessä paikassa. Yrittäjyyden edistämiskeskuksen eli ns. ”Yrittyslinnan” toimintakonsepti otetaan käyttöön
Ensi Linja 1:ssä. Toimintakonseptin kehittämiseen kutsutaan mukaan muita palveluntarjoajia, kuten valtion organisaatioita ja korkeakouluja, laajemman palvelutarjonnan synnyttämiseksi.
Vetovastuu: Kaupunginkanslia, elinkeino-osasto
Osapuolet: Keskeiset virastot, ulkopuoliset yhteistyökumppanit
Tilanne: Käynnissä
 - 3.2. Kaupunki rakentaa yhteistyössä pääkaupunkiseudulla yrityspalveluita tarjoavien toimijoiden kanssa yrityspalveluekosysteemin, joka tarjoaa yrityksille niiden tarvitsemat palvelut koko elinkaaren ajalla, lisää potentiaalisten kansainvälisten kasvuyritysten määrää sekä nopeuttaa niiden kasvuun pääsyä.
Vetovastuu: Kaupunginkanslia, elinkeino-osasto
Osapuolet: Ulkopuoliset yhteistyökumppanit
Tilanne: Käynnissä
 - 3.3. Yliopisto-opiskelijoiden ja tutkijoiden keskuudessa yrittäjyyttä edistävän Helsinki Think Companyn toimintaa laajennetaan Meilahteen vuonna 2015 ja mahdollisesti myöhemmin Kumpulan kampukselle. Selvitetään myös mahdollisuudet käynnistää Think Company- tai vastaava toiminta Metropolia Ammattikorkeakoulun kanssa.
Vetovastuu: Kaupunginkanslia, elinkeino-osasto
Osapuolet: Helsingin yliopisto, Metropolia Ammattikorkeakoulu (alustava)
Tilanne: Valmistelu käynnissä

Monipuolisia sijoittumismahdollisuuksia yrityksille

Yritysten päätöksiin sijoittua tiettyyn paikkaan vaikuttavat monet seikat. Eri toimialojen ja erikokoisilla yrityksillä on erilaiset sijoittumiskriteerit. Alueen hyvän saavutettavuuden merkitys eri kulkumuodoilla on viime vuosina korostunut. Pysäköintipaikkojen määrä nähdään osana saavutettavuutta. Alueen imagolla samoin kuin muilla, ei-rationaalisilla tekijöillä on usein vaikutusta sijaintipaikkaa valittaessa.

Vaikka merkittävä osa helsinkiläisistä yrityksistä on pieniä, toimitilamarkkinoilla on harvoin tarjota näille yrityksille sopivia tiloja, sillä toimitiloja vuokrataan mieluummin suurina kokonaisuuksina. Suomessa ei tähän mennessä ole syntynyt riittävässä määrin markkinalähtöisesti toimivia palveluita, jossa tiloja vuokrattaisiin esimerkiksi edelleen pienempinä yksikköinä tai vain käytettävää aikaa vastaan.

Useat eurooppalaiset kaupungit tarjoavat pienille tai aloittaville yrityksille sijoittumista helpottavia palveluita tai erityisesti näitä varten varattuja tiloja määräaikaisesti. Helsingissä kaupunginkirjaston kehittämä Urban Office – kaupunkitoimisto -konsepti on vuodesta 2010 tarjonnut kaikille avoimia maksuttomia työ- ja neuvottelutiloja kaupungin keskustassa. Loft Helsinki -hankkeessa kaupunki ja Yleisradio ovat pilotoineet aloittaville ja start up-yrityksille suunnattuja yhteisöllisiä työtiloja, joissa tarjolla on neuvonta-, yrittäjyys- ja matchmaking –palveluita. Kaupunki on lisäksi mukana GE HealthCaren käynnistämässä hankkeessa, jossa tiloja ja palveluita tarjotaan vastaavasti terveys- ja hyvinvointialojen start up-yrityksille Vallilassa. Tavoitteena täytyy kuitenkin pitää sitä, että tämänkaltaiset palvelut syntyisivät ja toimisivat pääasiassa markkinalähtöisesti.

Uusille projektialueille kuten Pasilaan, Kalasatamaan ja Jätkäsaareen on tai ollaan kaavoittamassa tiloja toimisto-, liike- ja palvelukäyttöön. Näiden alueiden kehittämisessä samoin kuin uusien aluerakentamisprojektialueita suunniteltaessa elinkeinopoliittiset tavoitteet ja yritysten sijoittumiseen vaikuttavat tekijät tulee ottaa huomioon alusta lähtien. Erityisesti kivijalkaliiketilojen suunnittelussa tulee mahdollistaa asiakaspysäköinti, minkä lisäksi jakeluliikenne ja tavarantoimitus asettavat omat vaatimuksensa.

Tuotannollisen toiminnan säilyminen ja etenkin laajentuminen Helsingissä edellyttää, että kaupunkisuunnittelussa varataan tähän tarkoitukseen riittävästi alueita logistisesti tarkoituksenmukaisilta paikoilta. Tuotanto- ja logistiikkatoiminnot asettavat mm. liikenneyhteyksille samoin kuin rakentamistehokkuudelle omanlaisensa vaatimukset, mikä tulee ottaa suunnittelussa huomioon. Lisäksi tulee huolehtia siitä, että olemassa olevan, raskasta tai huomattavaa asiakasliikennettä, haju- tai meluvaikutuksia yms. aiheuttavan yritystoiminnan välittömään läheisyyteen ei kaavoiteta asuinrakennuksia. Tuotannollisten ja pienteollisuuden yritysten sijoittumista ko. alueille voidaan ohjata mm. tonttipolitiikalla, mutta myös muilla keinoilla.

Kaupungilla tulisi olla riittävästi tietoa tuotannollisten ja pienteollisten yritysten tarpeista ja tulevaisuuden suunnitelmista, jotta kaupunki voisi ennakoida näiden yritysten liikkeitä. Tästä syystä kaupungin tulee lisätä yhteydenpitoa ao. yrityksiin. Samalla tulee kehittää toimintatapa, jonka avulla tarjotaan harkittavaksi uusia sijaintipaikkoja sellaisille yrityksille, joiden toimintaa esimerkiksi ympäröivä maankäyttö voi enenevässä määrin alkaa haitata tai jotka esimerkiksi laajentumisen tai koneiden tai laitteiden uusimistarpeen vuoksi harkitsevat muuttoa toisaalle.

Toimenpiteet

4. Kaupunki myötävaikuttaa omilla toimenpiteillään sekä yhteistyössä kiinteistönomistajien kanssa siihen, että Helsingissä on tarjolla yrityksille nykyistä monipuolisemmin erilaisia sijoittumismahdollisuuksia, joista tietoa on saatavissa helposti.
 - 4.1. Kehitetään kaupungin www-sivuilla toimitila- ja tonttipalvelu, jossa kaupunki ilmoittaa vapaat toimitilat ja yritystontit Helsingin alueelta. Palvelu rakentuu vaiheittain kiinteistöviraston syksyllä 2014 avatun karttasovelluksen päälle, jossa esitetään kaupungin yritystonttitarjonta.

Vetovastuu: Kaupunginkanslia, elinkeino-osasto

Osapuolet: Kiinteistövirasto, kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosasto sekä tietotekniikka- ja viestintäosasto

Tilanne: Palvelun rakentaminen aloitetaan vuoden 2015 aikana
 - 4.2. Selvitetään yhdessä kaupungin ja yksityisten kiinteistönomistajien ja kiinteistöjä hallinnoivien tahojen kanssa mahdollisuudet toteuttaa pienten osaaamisintensiivisten yritysten tarpeisiin soveltuva ”matalan kynnyksen yritystalo”, joka toimisi samalla tilojen käyttöön ja hallintaan liittyvien ratkaisujen kehitysalustana.

Vetovastuu: Kaupunginkanslia, elinkeino-osasto

Osapuolet: Kiinteistövirasto, ulkopuoliset yhteistyökumppanit

Tilanne: Käynnistetty keväällä 2015
 - 4.3. Kaupunki edesauttaa start-up ja innovaatiokeskittymien sekä niihin liittyvien tilaratkaisujen syntymistä kärkiyritysten tai kärkiyritysten muodostamien klustereiden ympärille.

Vetovastuu: Kaupunginkanslia, elinkeino-osasto

Osapuolet: Ulkopuoliset yhteistyökumppanit

Tilanne: Käynnissä
5. Kaupunki huolehtii kaupunkisuunnittelun, elinkeinopolitiikan, tonttipolitiikan, markkinoinnin yms. keinoin siitä, että tuotannollisella toiminnalla on mahdollisuudet säilyä ja jopa laajentua Helsingissä.
 - 5.1. Kaupunki koostaa yhteistyössä elinkeinoelämän järjestöjen kanssa tuotantotoiminnan toimintaympäristölleen asettamat vaatimukset. Koostetta hyödynnetään valmisteltaessa yritysalueita koskevia päätöksiä (yritysvaikutusten arviointi). Lisäksi kartoitetaan ns. muuttoriskin omaavat yritykset ja luodaan ennakoiva toimintamalli yritysten uudelleensijoittumisen ohjaamiseksi Helsinkiin.

Vetovastuu: Kaupunginkanslia, elinkeino-osasto

Osapuolet: Helsingin seudun kaupunkamari, Helsingin Yrittäjät ry, kaupunkisuunnitteluvirasto, kiinteistövirasto, ympäristökeskus

Tilanne: Käynnistetään vaiheittain keväällä 2015
 - 5.2. Pilotoidaan teollisuusalueiden markkinointia Kivikon alueella.

Vetovastuu: Kiinteistövirasto

Osapuolet: Kaupunginkanslian elinkeino-osasto ja MetroHelsinki-hanke

Tilanne: Käynnissä

4 Yritysalueita kehitetään yhdessä alueiden toimijoiden kanssa

Helsingin työpaikka-alueet poikkeavat toisistaan niin toimintojensa kuin työpaikkatiheydensäkin osalta. Osa alueista on puhtaasti toimistovaltaisia, osa enimmäkseen tuotannollisen toiminnan tai ns. pienteollisuuden alueita. Monilla vanhoilla alueilla toiminnot ovat pitkälti sekoittuneet. Erityisesti entisillä teollisuusalueilla elinkeinorakenteen muutokset ovat jättäneet alueille jälkensä.

Helsingin ydinkeskusta on paitsi maan suurin työpaikka-alue, myös maan merkittävin kaupallisen- ja kulttuuritoiminnan keskittymä. Ydinkeskustan lisäksi Helsingin suurimmat työpaikka-alueet ovat keskustan reuna-alueilla kuten Vallilassa ja Sörnäisissä sekä Pasilassa. Kantakaupungin ulkopuolella merkittävimpiä toimitila-alueita ovat Pitäjänmäki-Konala sekä Herttoniemi. Pitäjänmäessä, Vallilassa ja Herttoniemessä korostuvat teollisuus- ja varastorakennusten suuri osuus toimitilakannasta.

Tulevina vuosina erityisesti Keski-Pasila ja Kalasatama ovat toimitilarakentamisen painopiste-alueita. Em. alueiden lisäksi toimitilojen asemakaavavarantoja on merkittävässä määrin mm. Pitäjänmäen ja Herttoniemen yritysalueilla.

Toimitilamarkkinat ovat tällä hetkellä huomattavassa muutoksessa johtuen mm. tilankäytön tehostumisesta ja elinkeinorakenteen muutoksen jatkumisesta. Tyhjen ja vajaakäyttöisten toimitilojen suuri määrä heikentää tila- ja palvelutarjonnan kehittämismahdollisuuksia pääomien ollessa sidottuina tyhjiin kiinteistöihin. Toimitiloja halutaankin muuttaa enenevässä määrin asunnoiksi korkeampien tuotto-odotusten takia. Yritysten sijoittumismahdollisuuksien

turvaamiseksi olemassa olevien yritysalueiden käyttötarkoitusten muutoksiin ei kuitenkaan tule ryhtyä ilman vahvoja perusteluita.

Käynnissä olevassa yleiskaavatyössä elinkeinoalueita, niiden ominaisuuksia ja sijaintia pohditaan pitkällä aikavälillä. Elinkeinoelämän näkökulmasta nykyisessä markkinatilanteessa on tärkeää, että kaupungilla on selkeä, yrityksille helposti viestittävä näkemys nykyisten alueiden kehitysnäkymistä myös lyhyemmällä aikajänteellä.

Kaupunki käynnisti syksyllä 2011 yhteistyön Pitäjänmäen yritysten ja kiinteistönomistajien kanssa: tavoitteena oli yritysalueen vetovoiman parantaminen tilanteessa, jossa taantumien ja rakennemuutoksen takia suuri osa toimitiloista oli jäänyt tyhjilleen. Viime vuosien aikana alueelle on kohdistunut pienimuotoisempia kokeilu- ja kehittämistoimenpiteitä kuten esimerkiksi ns. autopaikkapörssin pilotointi. Erinomaisesti saatettavan yritysalueen kehittäminen yhdessä alueen toimijoiden kanssa on edelleen ajankohtaista.

Kaupunki käynnisti syksyllä 2012 yhteistyön Vallilan ja Teollisuuskadun ympäristön yritysten ja muiden toimijoiden kanssa alueen kehittämiseksi yritysten ja työntekijöiden nykyisiä vaatimuksia vastaavana työpaikka-alueena. Osana yhteistyötä kaupunki ja alueen suurimmat yritykset kokosivat kevään 2014 aikana listan konkreettisista tavoitteista ja kehittämiskohteista. Uusia ehdotuksia alueen kehittämiseksi haettiin loppuvuonna 2014 yhdessä järjestetyllä ideakilpailulla.

Toimenpidesuunnitelma Pasila-Vallila-Kalasatama -vyöhykkeen kehittämiseksi työpaikka-alueena valmistui kaupunginhallituksen antaman toimeksiannon mukaisesti 20.12.2013. Suunnitelmaa hyödynnetään erityisesti Vallilan alueen yritysysteistyössä sekä soveltuvin osin Pasilan ja Kalasataman suunnittelussa ja toteutuksessa.

Lähiöprojektin alaisessa MetroHelsinki-hankkeessa on puolestaan tehty tiivistä yhteistyötä Herttoniemen yritysalueella toimivien yritysten kanssa. Alueen yritykset ovat perustaneet Herttoniemen yritysalueen kehittämissyödistyksen, johon kuuluu alueen yrityksiä ja kiinteistönomistajia.

Tarkoituksena on jatkaa jo käynnistettyä yhteistyötä Vallilan, Pitäjänmäen ja Herttoniemen yritysalueiden kehittämiseksi. Kaupungin ja ydinkeskustan eri toimijoiden yhteistyön tiivistämisestä alueen kaupallisen vetovoiman turvaamiseksi laaditaan erillinen suunnitelma.

Toimenpiteet

6. Yritysalueita kehitetään tiiviissä yhteistyössä alueiden kiinteistönomistajien, yritysten ja muiden toimijoiden kanssa vaiheittain alue kerrallaan painottaen elinkeinopoliittisesti keskeisimpiä alueita. Samalla selvitetään, onko kaupungin mahdollista käyttää erikseen määritellyillä alueilla joitain erityistoimenpiteitä ko. alueiden vetovoiman lisäämiseksi yritysten ja sijoittajien keskuudessa.

6.1. Kaupunki jatkaa jo käynnistettyä yhteistyötä Vallilan, Pitäjänmäen ja Herttoniemen yritysalueiden kehittämiseksi. Saatujen kokemusten ja oppien perusteella valmistellaan yritysysteistyöhön ja -aluekehittämiseen soveltuva toimintamalli käytettäväksi myöhemmin muilla yritysalueilla, joilla havaitaan muutospainetta.

Vetovastuu: Kaupunginkanslia, elinkeino-osasto; MetroHelsinki (Herttoniemi)

Osapuolet: Kaupunkisuunnitteluvirasto, kiinteistövirasto, rakennusvalvontavirasto, rakennusvirasto, ympäristökeskus

Tilanne: Käynnissä

Yritysvaikutusten arviointi osaksi kaupungin päätöksentekoa

Kaupungin tekemillä päätöksillä on yleensä suoraan tai ainakin välillisesti vaikutuksia yrityksille. Näin tehtävät päätökset vaikuttavat merkittävästi siihen, millaiseksi toimintaympäristöksi Helsinki yrityksille muotoutuu.

Yritysvaikutusten arviointi on keino selvittää ennalta, millaisia vaikutuksia kaupungin valmistelemilla päätöksillä on yrityksiin. Etukäteen tehtävillä arvioinnilla luodaan näin ollen parempia toimintaedellytyksiä ja mahdollisuuksia yritystoiminnalle.

Kaupunki lisää yritysvaikutusten arviointia päätöksenteossa vaiheistetun pilotoinnin kautta. Näin varmistetaan, että yritysvaikutusten arviointiin löytyy malli, joka on otettavissa käyttöön laajasti kaupungin eri hallinnonaloilla ja soveltuu eritasoisiin arviointitarpeisiin.

Pilotointi on välttämätöntä, kun otetaan huomioon, millaisen määrän erilaisia päätöksiä kaupungin eri toimielimet vuosittain tekevät. Pilotoinnin jälkeen päätetään millaiseen asia- ja päätösvalmisteluun yritysvaikutusten arviointi tulee liittää.

Pilottien kautta pystytään myös määrittelemään, mitkä ovat ne eritasoiset toimintamallit, joilla yritysvaikutusten arviointia voidaan käytännössä tehdä. Alustavasti on tunnistettu seuraavat kolme tasoa:

- Yksinkertaisimmissa valmistelutehtävissä valmistelija arvioi yritysvaikutukset itse tai konsultoi elinkeino-osastoa joko asian valmistelun tai päätösesityksen yhteydessä.
- Laajoissa tai toimintaa ohjaavien asiakirjojen (strategiat, ohjelmat, säännökset yms.) valmistelutehtävissä arviointi suoritetaan valmistelun yhteydessä ja esitetään osana asiakokonaisuutta. Vaikutusten arvioimiseksi kootaan työryhmä, johon voidaan kutsua mukaan myös elinkeinoelämän edustajia.
- Erityisen laajoissa tai muuten merkittävässä maankäyttö- tai rakennushankkeissa vaikutukset tulee arvioida yritysvaikutuksia laajemmin. Tällöin tehdään ns. elinkeinovaikutusten arviointi eli arvioidaan hankkeen taloudelliset vaikutukset laajasti (ks. kohta 6).

Tavoitteena on ottaa yritys näkökulma sekä mahdollinen yritys yhteistyö mukaan valmisteluun mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, jotta arviointityö ei aiheuttaisi ylimääräisiä viivästyksiä asioiden päätöksentekovaiheessa.

Pilotit toteutetaan valittujen virastojen kanssa, joita ovat kaupunkisuunnitteluvirasto, kiinteistövirasto ja rakennusvirasto. Ko. virastojen kanssa sovitaan, mistä vähintään lautakuntatasoiseen käsittelyyn tulevista asioista yritysvaikutuksia arvioidaan, millaisella toimintamallilla arviointi tehdään ja mitkä tahot osallistuvat arviointeihin.

Muita virastoja pyydetään tunnistamaan vuoden 2015 aikana valmisteluun tulevia päätöksiä, joissa yritysvaikutusten arviointia voisi soveltaa. Samalla selvitetään myös mahdolliset liittymät muihin vaikutusarviointeihin.

Pilotoinnin kautta tutkitaan myös mahdollisuudet luoda toimintamalleja tai kriteeristöjä, jotka helpottaisivat yritys näkökulman ottamista huomioon erilaisten ohjeiden, strategioiden, suunnitelmien tai investointiohjelmien tms. laadinnassa. Yritysvaikutusten arviointiin sisällytetään omana kohtanaan vaikutukset avaintoimialojen kehittymiseen.

Suuria investointihankkeita varten tässä toimenpideohjelmassa esitellään toimintamalli merkittävien maankäyttö- ja rakentamishankkeiden työllisyys- ja elinkeinovaikutusten arvioimiseksi. Siinä tehdään laajempi analyysi hankkeen taloudellisista kokonaisvaikutuksista.

Toimenpiteet

7. Yritysvaikutusten arviointi otetaan mukaan pysyväksi käytännöksi kaupungin asioiden valmisteluun ja päätöksentekoon.
 - 7.1. Pilotoidaan yritysvaikutusten arviointia valittujen virastojen ja niiden lautakuntien kanssa vuoden 2015 aikana (lautakuntatasoiset päätökset). Järjestetään yritysvaikutusten arviointia koskevaa valmennusta yhteistyössä Oiva-Akatemian kanssa.

Vetovastuu: Kaupunginkanslia, elinkeino-osasto

Osapuolet: Kaupunginkanslian hallinto-osasto, kaupunkisuunnitteluvirasto, kiinteistövirasto, rakennusvirasto

Tilanne: Käynnissä
 - 7.2. Kaupunginhallitus tekee päätöksen yritysvaikutusten arvioinnin mahdollisesta käyttöönotosta Helsingissä pilottien pohjalta tehdyn ehdotuksen perusteella.

Vetovastuu: Kaupunginkanslian elinkeino-osasto sekä talous- ja suunnitteluosasto

Osapuolet: Muut virastot

Tilanne: Mahdollinen käynnistyminen kaupunginhallituksen päätöksen mukaisesti.

Merkittävien maankäyttö- ja rakentamishankkeiden laajoja taloudellisia vaikutuksia arvioitava

Helsingin kaupungilla on mm. lainsäädäntöön perustuvan kaavoitusmonopolin, vuosien aikana hankitun maanomistuksen ja lupakäytäntöjen kautta käytännössä huomattavat mahdollisuudet vaikuttaa jokaiseen merkittävään kaupunkiin suunniteltuun tai toteutettavaan maankäyttö- ja rakennushankkeeseen. Samalla useimmat hankkeet vaativat toteutuakseen yksityistä rahoitusta.

Päätöksenteon tueksi on tarpeellista arvioida merkittävien maankäyttö- ja rakentamishankkeiden laajoja taloudellisia vaikutuksia. Tällaisia ovat esimerkiksi vaikutukset tuotantoon ja arvonlisäykseen, työllisyyteen, verotuloihin ja maksuihin sekä hankkeen kaupungille aiheuttamiin kustannuksiin ja investointitarpeisiin. Lisäksi esimerkiksi liikenteeseen, maankäytön suunnitteluun, energiantuotantoon tai kulttuuriin liittyvissä hankkeissa syntyy erilaisia vaikutuksia, joiden syy-seuraussuhteita tulee kuvata sekä mahdollisuuksien mukaan esittää arvio vaikutusten suuruudesta. Pelkkä tuotanto-, työllisyys- ja verotulovaikutuksen arviointi ei useinkaan ole mielekäästä.

Hankkeiden laajat taloudelliset vaikutukset jaetaan suoriin, epäsuoriin, johdannaisiin ja laadullisiin vaikutuksiin. Vaikutukset jaetaan edelleen mahdollisuuksien mukaan maantieteellisesti paikallisiin, alueellisiin ja valtakunnallisiin. Rakennusvaiheen ja toimintavaiheen aikaisia vaikutuksia tarkastellaan erikseen.

Arviointi on suuntaa-antava työkalu. Siinä on esitettävä perusteellisesti tehdyt oletukset ja rajaukset. Panos-tuotomallit ja muut arvioinneissa yleisesti käytettävät mallit sisältävät merkittäviä rajoitteita, jotka on huomioitava mallien tuottamien tulosten tulkitsemisessa ja hyödyntämisessä päätöksenteossa.

Yksittäinen arviointi edellyttää huomattavan määrän taloudellisia- ja henkilöresursseja, mistä syystä arviointityö tulisi laatia vain merkittävimmistä hankkeista. Merkittävyyttä tarkastellaan tapauskohtaisesti.

Kunkin hankkeen arvioinnin laadinnasta päättää ensi sijassa se virasto, jonka vastuualueeseen hanke kuuluu. Virasto tekee myös päätöksen siitä, teettääkö se arvioinnin ostopalveluna vai laatiiko se arvioinnin itse. Mikäli hanke on erityisen laaja tai se koskee useita virastoja, kaupunginkanslia päättää arvioinnin käynnistämisestä.

Kutakin arviointia sekä siihen liittyvien asiantuntijapalveluiden tilaamista ja valvontaa varten kootaan projektiryhmä, johon kutsutaan aina vähintään kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosaston sekä elinkeino-osaston, kiinteistöviraston ja kaupunkisuunnitteluviraston edustajat.

Monimutkaista menetelmäosaamista vaativia tai muuten erityisen laajoja maankäyttö- ja rakennushankkeita koskevat vaikutusarviointit on syytä teettää joko kokonaan tai osittain kilpailutuksen alan asiantuntijayrityksillä. Kaupungin tulee kuitenkin myös kehittää omaa arviointiosaamistaan, jotta vaativien arviointien tilaaminen, oikeiden tutkimuskysymysten asettaminen, työn ohjaaminen yms. tapahtuu onnistuneesti.

Toimenpiteet

8. Otetaan käyttöön toimintamalli merkittävien maankäyttö- ja rakentamishankkeiden laajojen taloudellisten vaikutusten arvioimiseksi. Hankkeen arvioinnin laadinnasta päättää se virasto, jonka vastuualueeseen hanke kuuluu. Useita virastoja koskevien hankkeiden arvioinnista päättää kaupunginkanslia.

8.1. Arviointien toteutusta varten perustetaan hankekohtaisesti projektiryhmä, johon kutsutaan ainakin kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosaston sekä elinkeino-osaston, kiinteistöviraston ja kaupunkisuunnitteluviraston edustajat.

Vetovastuu: Arviointihankkeesta vastaava virasto / kaupunginkanslia

Osapuolet: Muut arviointihankkeessa mukana olevat virastot, ulkopuoliset yhteistyökumppanit

Tilanne: Käynnissä

8.2. Vuosien 2014-2015 aikana toteutettujen arviointipilottien pohjalta täsmennetään arviointeihin liittyvää päätös- ja toteutusprosessia. Piloteista saatujen tulosten pohjalta kaupunginhallitus päättää mahdollisista jatkotoimenpiteistä ja hallintokuntien ohjeistuksesta.

Vetovastuu: Kaupunginkanslia

Osapuolet: Muut virastot, ulkopuoliset yhteistyökumppanit

Tilanne: Pilotointi käynnissä

Helsingin kansainvälistä tunnettuutta, vetovoimaa ja saavutettavuutta vahvistetaan

Helsingin kansainvälinen maine perustuu yhtäältä eri vertailuissa saavutettuun asemaan eräänä kilpailukykyisimmistä alueista ja toisaalta tiettyihin, vertailuissakin esiintyviin osoitettuihin vahvuuksiin, joita ovat mm. korruptoitumattomuus, yhteiskunnan avoimuus ja poliittinen vakaus sekä kuuluminen euroalueeseen.

Kilpailukykyisyydestään huolimatta Helsinki ei kuitenkaan ole onnistunut konkretisoimaan vetovoimaansa samassa suhteessa suoriksi kansainvälisiksi investoinneiksi. Verrattuna muiden Pohjoismaiden metropolialueisiin merkittävät maailmanlaajuiset toimijat eivät ole sijoittuneet Helsinkiin samassa määrin kuin kilpailijakaupunkeihimme. Vastaavasti myös matkailijamäärien kehitys on Helsingissä ollut viime vuosina selvästi vaatimattomampaa kuin Tukholmassa ja Kööpenhaminassa.

Tavoitteena on lisätä Helsingin tunnettuutta ja kansainvälistä vetovoimaa erityisesti kaupungin valitsemilla tärkeimmillä markkinoilla. Kaupunkimarkkinointi on jatkossa osa kaupungin kokonaisvaltaista kehittämistä, joka tähtää verotulojen ja investointien kasvuun sekä hyvinvoinnin ja viihtyisyyden lisäämiseen. Osana tavoitteellista kaupunkimarkkinointia käynnistetään työkaupunkibrändin rakentamiseksi. Kaupunkibrändi koostuu kaupungin emotionaalisista ja rationaalisista kilpailutekijöistä. Helsingillä on useita ainutlaatuisia kilpailutekijöitä ja vahvuuksia, jotka voidaan yhdistää markkinoinnin ytimeksi niin, että ne vetoavat useisiin eri kohderyhmiin, asukkaista investoijiin.

Helsingin kaupunki toimii aktiivisesti kansainvälisissä verkostoissa ja yhteistyössä laajemminkin. Kaupungin kansainvälistä osaamista on mahdollista käyttää aiempaa määrätietoisemmin ja kohdennetummin elinkeinopolitiikan tukena. Helsingin kilpailukykyyn kannalta keskeisenä tavoitteena on vahvistaa täydentäviä maaliikenneyhteyksiä Manner-Eurooppaan. Lentoliikenteessä puolestaan on pystyttävä säilyttämään alueen kansainvälinen saavutettavuus vähintään nykyisellään.

Kaupunki voi olla mukana kehittämässä sellaisia palveluja, joiden avulla helpotetaan kansainvälisen työvoiman saatavuutta yrityksille yleisesti ja erityisesti kasvuyrityksille. Kansainvälistyville työmarkkinoilla tarvitaan laadukkaita ja keskenään hyvin koordinoituja asettautumispalveluita (ns. soft landing -palvelut) niin kansainvälisille yrityksille kuin kansainvälisille osaajillekin. Kaupungin tulee yhteistyössä korkeakoulujen ja elinkeinoelämän järjestöjen kanssa kiinnittää erityistä huomiota alueen korkeakouluissa opiskelevien kansainvälisten tutkinto-opiskelijoiden ja tutkijoiden työelämäyhteyksien vahvistamiseen. Lisäksi kaupungin on syytä yhdessä muiden toimijoiden kanssa edistää Helsingissä jo asuvien tai oleskelevien ulkomaalaistaustaisten henkilöiden työllistymistä.

Toimenpiteet

9. Kaupunki kehittää määrätietoisesti kaupunkimarkkinointia tavoitteenaan lisätä Helsingin tunnettuutta ja kansainvälistä vetovoimaa.
 - 9.1. Määritellään Helsingin kaupungin markkinointistrategia 2015–2018 ja Helsinki-brändin konsepti.

Vetovastuu: Kaupunginkanslian elinkeino-osasto

Osapuolet: Kaupunginkanslian muut osastot, muut virastot, ulkopuoliset yhteistyökumppanit

Tilanne: Käynnissä
10. Kaupungin kansainvälistä toimintaa suunnataan yhä enemmän elinkeinopolitiikkaa tukevaksi.
 - 10.1. Määritellään kansainvälisen toiminnan tavoitteet ja toimenpiteet painottaen EU:n innovaatio-, kehittämis- ja investointirahoituksen saamista alueelle, yritysten vientimahdollisuuksien edistämistä ja invest-in toimintaa sekä kaupungin markkinointia. Valitaan tärkeimmät kansainväliset verkostot ja kumppanit, joissa kaupunki on aktiivisesti mukana.

Vetovastuu: Kaupunginkanslia, elinkeino-osasto

Osapuolet: Muut keskeiset virastot

Tilanne: Käynnissä
 - 10.2. Valmistellaan EU:n Connecting Europe Facility (CEF) - rahoituksen hakemista kaupungin liikenne- ja logistiikkainvestointeihin. Osallistutaan Itämeri-ohjelmasta osarahoitettavaan Pohjanmeri-Itämeri –ydinverkkokäytävän alueiden, kaupunkien ja liikenteen sidosryhmien yhteishankkeen valmisteluun tarkoituksena tukea Rail Baltica –raideyhteyden toteutusta ja ydinverkkokäytävän kattavan liikenteen ja logistiikan kehittämisen organisoimista.

Vetovastuu: Kaupunginkanslian elinkeino-osasto yhteistyössä talous- ja suunnitteluosaston kanssa

Osapuolet: Helsingin Satama, kaupunkisuunnitteluvirasto, valtio

Tilanne: Käynnissä
11. Kaupunki edistää yhdessä eri toimijoiden kanssa kansainvälisten yritysten asettautumista, kansainvälisen työvoiman saatavuutta yrityksille sekä ulkomaalaistaustaisten henkilöiden työllistymistä.
 - 11.1. Kehitetään Helsinkiin asettumista helpottavia ns. soft landing -palveluita erityisesti kansainvälisille kasvuyrityksille ja osaajille yhteistyössä kaupallisten palvelutarjoajien kanssa.

Vetovastuu: Kaupunginkanslia, elinkeino-osasto

Osapuolet: Ulkopuoliset yhteistyökumppanit

Tilanne: Käynnissä
 - 11.2. Selvitetään yhteistyössä Veroviraston, Kelan, Maahanmuuttoviraston, Poliisin, ELY-keskuksen, TE-toimiston ja maistraatin sekä muiden pääkaupunkiseudun kuntien kanssa mahdollisuudet perustaa Helsinkiin ns. International House of Helsinki Region, jossa yritykset ja maahan tulevat työnhakijat voivat hoitaa yhdessä palvelupisteessä kaikki viranomaisasiointiin liittyvät lupa-asiat.

Vetovastuu: Kaupunginkanslia, elinkeino-osasto

Osapuolet: Ulkopuoliset yhteistyökumppanit

Tilanne: Palvelukonseptin kehittämisen jatkuu HERIEC-hankkeen puitteissa vuoden 2015 loppuun.

C. Avaintoimialojen kasvuedellytysten vahvistaminen

Kaupungin strategiaohjelman mukaan ”Helsinki tarjoaa erinomaisen toiminta- ja kasvuympäristön eri toimialojen yrityksille. Kaupunki pyrkii toiminnallaan vaikuttamaan erityisesti ICT-, hyvinvointi-, matkailu-, ympäristöliiketoiminta- ja muotoilualojen kasvuun.”

Valituilla avaintoimialoilla on huomattava merkitys kaupungin elinkeinorakenteelle. Suorien vaikutusten lisäksi niillä on huomattava merkitys muiden alojen kasvuun ja uudistumiselle. Huomattava osa kasvusta syntyykin eri toimialojen rajapinnoilla tai kokonaan muiden toimialojen sisällä. Valituilla avaintoimialoilla on kansainvälisesti tarkasteltuna voimakkaat kasvumahdollisuudet, mutta samaan aikaan ne ovat erittäin kilpailtuja.

Avaintoimialojen kasvuedellytysten vahvistamiseksi laaditussa toimenpideohjelmassa em. avaintoimialat on jäsennetty seuraavanlaisiksi kokonaisuuksiksi:

- hyvinvointi ja terveys (Life Science)
- matkailu ja tapahtumat
- muotoilu
- ns. älykäs kaupunki: ICT-alat ja digitaalinen talous sekä ympäristöliiketoiminta.

Vaikka kaupunki kohdistaa em. valituille avaintoimialoille erityistoimenpiteitä, Helsinkiä kehitetään kuitenkin samaan aikaan myös hyvänä toimintaympäristönä kaikenlaiselle yritystoiminnalle.

Toteuttaakseen avaintoimialoja kehittämistä edistäviä toimenpiteitä Helsingin kaupungin täytyy jatkossa aikaisempaa aktiivisemmin hakea toimenpiteille ja hankkeille ulkopuolista rahoitusta esim. Innovaatorahastosta ja Tekesistä. Yhden mahdollisen rahoituslähteen muodostaa Suomen kuuden suurimman kaupungin yhteinen 6Aika-ohjelma, jonka toteutukseen Helsingin osallistuu. Ohjelman avulla kaupungit kehittävät innovaatioalustoja, avaavat ja hyödyntävät dataa sekä vahvistavat kaupunkilaisten ja muiden toimijoiden osallisuutta. Ohjelman toteuttamiseen on kansallisella tasolla varattu noin 70 miljoonaa euroa (sisältäen kaupunkien vastinrahoituksen) ohjelmakaudelle 2014 - 2020.

Toimenpiteet

12. Edesautetaan avaintoimialojen yritysten kasvua ja liiketoiminnan kehittämistä tarjoamalla kaupunkia kokeiluympäristöksi sekä mahdollistamalla yrityksille markkinareferenssien saaminen. Pilotoidaan kaupungin ja yritysten välistä varhaista markkinavuoropuhelua varten toimintamalli, jossa mm. kuvataan, miten yritykset voivat lähestyä kaupunkia potentiaalisten palveluiden tai tuotteiden kehittämisessä ja kokeilemisessa, painottuen uusiin terveyden ja hyvinvoinnin, ympäristöliiketoiminta- ja teknologia-, energia- ja energiansäästö- sekä muotoiluratkaisuihin.
 - 12.1. Kaikissa merkittävässä kaupunkikonsernin investointi- ja aluerakentamiskohteissa kuten Pasilassa ja Kalasatamassa selvitetään mahdollisuudet edistää uusien ympäristöteknologia-, ICT-, älykkään kaupungin (ns. smart city) ja muotoiluratkaisujen sekä liiketoimintamallien kehittämistä, pilotointia ja kaupallistamista.

Vetovastuu: Kaupunginkanslia, talous- ja suunnitteluosasto

Osapuolet: Kaupunginkanslian elinkeino- sekä tietotekniikka- ja viestintäosastot, kaupunkisuunnitteluvirasto, kiinteistövirasto, rakennusvalvontavirasto, rakennusvirasto, ympäristökeskus

Tilanne: Käynnistetään vuoden 2015 aikana
 - 12.2. Toteutetaan vuosittain vähintään yksi avaintoimialoihin liittyvä esikaupallinen tai innovatiivinen hankinta tai yrityksille markkinareferenssejä tarjoava kokeilu. Tätä varten haetaan rahoitusta, josta voidaan mm. kattaa hankintaprosessin kustannukset sekä toteuttaa hankintakilpailuja ja kokeiluja.

Vetovastuu: Kaupunginkanslia, talous- ja suunnitteluosasto

Osapuolet: Hankintakeskus, kaupunginkanslian elinkeino-osasto, muut virastot, ulkopuoliset yhteistyökumppanit

Tilanne: Käynnistetään vuoden 2015 aikana
13. Kaupunki edistää yhdessä valtion, korkeakoulujen ja yritysten kanssa avaintoimialoihin keskittyvien osaamis-, tutkimus- ja kehittämisyksiköiden sekä yritysten syntymistä ja sijoittumista Helsinkiin.
 - 13.1. Selvitetään mahdollisuudet perustaa Robotics Finland Innovaatio- ja liiketoimintakeskus Helsinkiin.

Vetovastuu: Kaupunginkanslia, elinkeino-osasto

Osapuolet: Muut virastot, ulkopuoliset yhteistyökumppanit

Tilanne: Käynnistetään vuoden 2015 aikana
 - 13.2. Käynnistetään MERIT - Älykäs meriteollisuus -ohjelman valmistelu yhteistyössä työ- ja elinkeinoministeriön kanssa meriteknologian uusien liiketoimintamallisuuden aktivoimiseksi. Hankkeen toteuttamiseen haetaan rahoitusta työ- ja elinkeinoministeriöltä.

Vetovastuu: Kaupunginkanslia, elinkeino-osasto

Osapuolet: Helsingin satama, TEM, alan yritykset

Tilanne: Käynnissä
 - 13.3. Hyödynnetään avaintoimialoja ja niiden kärkihankkeita Helsingin kansainvälisessä elinkeinomarkkinoinnissa sekä investointien ja toimijoiden houkuttelemisessa. Tavoitteena on saada kaupunkiin uutta yritystoimintaa sekä vahvistaa täällä jo olevien kansainvälisten yritysten liike- ja erityisesti tutkimus-, kehitys- ja innovaatio toimintaa.

Vetovastuu: Kaupunginkanslia, elinkeino-osasto sekä tietotekniikka- ja viestintäosasto

Osapuolet: Muut virastot, Helsingin Markkinointi Oy, Greater Helsinki Promotion, ulkopuoliset yhteistyökumppanit

Tilanne: Käynnistetään vuoden 2015 aikana

Hyvinvointi ja terveys (Life Science)

Hyvinvointialojen yritysten henkilöstömäärä Helsingissä on lähes 14 000, ja yhteenlaskettu liikevaihto 2,2 miljardia euroa. Sosiaali-, terveys- ja varhaiskasvatustoimen osuus Helsingin kaupungin vuotuisista toimintamenoista on yli 54 prosenttia. Yhteistyö ja kumppanuus julkisen ja yksityisen sektorin välillä hyvinvointipalveluiden tuotannossa lisääntynee, kun hyvinvointipalveluiden tuotannon tavat monipuolistuvat. On sekä yritysten että kaupungin etu, että hyvinvointialat kasvavat ja kehittyvät, ja että niiden tuottavuus kohoaa.

Helsinkiin ja laajemmin metropolialueelle on lisäksi keskittynyt runsaasti terveysteknologiayrityksiä, joilla on merkittävää kasvupotentiaalia. Myös kansainvälisesti korkeatasoista lääketieteellistä tutkimusosaamista olisi mahdollista hyödyntää kaupallisesti nykyistä vahvemmin.

Vireillä oleva sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennemuutos vaikuttaa merkittävästi kaupungin toimintaan. Koska uudistuksen keskeiset linjaukset ovat vielä osin avoimina, ei uudistusta ole huomioitu toimenpiteissä.

Toimenpiteet

14. Vahvistetaan Helsingissä olevaa terveyden ja hyvinvoinnin osaamiskeskittymää sekä siihen liittyvää uusien tuotteiden ja palvelujen kehittämis- ja kokeiluympäristöä yhdessä kumppaneiden kanssa.
 - 14.1. Meilahden ja Viikin kampusten muodostamaa kokonaisuutta kehitetään innovaatio- ja liiketoimintakeskittymänä tavoitteena lisätä ja hyödyntää life science - alan huippututkimusta uuden liiketoiminnan aikaansaamiseksi sekä kansainvälisten investointien hankkimiseksi yhteistyössä Helsingin Yliopiston, muiden toimijoiden ja myöhemmin Aalto-yliopiston kanssa.

Vetovastuu: Kaupunginkanslia, elinkeino-osasto

Osapuolet: Helsingin yliopisto, HUS, Aalto-yliopisto

Tilanne: Käynnissä
 - 14.2. Osallistutaan Vallilassa siellä toimivien kärkiyritysten käynnistämän kaikille terveysteknologia-alan toimijoille avoimen start up -keskittymän toteutukseen.

Vetovastuu: Kaupunginkanslia, elinkeino-osasto

Osapuolet: GE Healthcare Finland Oy, muut alan yritykset

Tilanne: Käynnissä
 - 14.3. Perustetaan uudenlainen kliinisen lääketutkimuksen tutkimusalusta perusterveydenhuoltoon.

Vetovastuu: Sosiaali- ja terveysvirasto

Osapuolet: Kaupunginkanslian elinkeino-osasto, Lääketeollisuus ry

Tilanne: Esiselvitys valmis
- 14.4. Toteutetaan sosiaali- ja terveyspalveluiden monikanavaisen palveluneuvonnan kehityshanke yhteistyössä tutkimuslaitosten ja yritysten sekä eri käyttäjäryhmien kanssa.

Vetovastuu: Sosiaali- ja terveysvirasto

Osapuolet: VTT, Tekes, yritykset

Tilanne: INKA-esihanke toteutettu, hankehakemus Tekesiin jätetty
- 14.5. Edistetään kaupungin kotihoidon ja alan yritysten yhteistyötä iäkkäiden ihmisten kotona asumista tukevien palveluiden ja tuotteiden kehittämisessä.

Vetovastuu: Sosiaali- ja terveysvirasto

Osapuolet: Kaupunginkanslian elinkeino-osasto, Tekes, Forum Virium Helsinki, yritykset

Tilanne: INKA-esihanke toteutettu, hankehakemusta Tekesiin valmistellaan. Helsinki mukana myös Pohjoismaiden pääkaupunkien ”Independent Living Challenge” -kilpailussa.
- 14.6. Kalasataman uuden terveys- ja hyvinvointikeskuksen suunnittelussa ja toteutuksessa luodaan mahdollisuudet hyödyntää keskusta myös uusien terveyteen ja hyvinvointiin liittyvien tuotteiden sekä palvelujen kehitys-, kokeilu- ja esittely-ympäristönä.

Vetovastuu: Sosiaali- ja terveysvirasto

Osapuolet: Kaupunginkanslian elinkeino-osasto, Forum Virium Helsinki, yritykset

Tilanne: Kalasataman terveys- ja hyvinvointikeskus -projekti käynnissä

Matkailu ja tapahtumat

Matkailu ja tapahtumat ovat Helsingille merkittävä vetovoimatekijä ja niillä on keskeinen merkitys kaupungin kilpailukyvyille. Helsingin strategian mukaisesti Helsinki on vetovoimainen, hauska ja toimiva kaupunki.

Matkailualan yritykset työllistävät Helsingissä suoraan lähes 20 000 työntekijää, ja niiden yhteenlaskettu liikevaihto on 3,3 miljardia euroa. Ulkomaisten matkailijoiden kokonaiskulutus Helsingin metropolialueella on vuodessa arviolta 900 miljoonaa euroa.

Kaupungilla on keskeinen rooli matkailun ja alan yritystoiminnan edistämisessä toiminnan mahdollistajana ja esteiden poistajana. Lähtökohta on, että kaupungin matkailuelinkeino kasvaa, kannattaa ja menestyy kilpailussa kansainvälisistä matkustajavirroista. Asiakastarpeiden ennakoinnin avulla yritysten toiminnan kehittäminen suuntautuu tulevaisuuteen, mikä auttaa innovaatioiden tuottamisessa ja uusien liiketoiminta-alueiden löytämisessä. Toimintaympäristön kehittämisen kannalta on välttämätöntä, että matkailu- ja tapahtumatoimiala otetaan kaupunkisuunnittelussa ja -rakenteessa huomioon yhä laajemmin.

Toimenpiteet

15. Helsinkiä kehitetään vetovoimaisena ja uudistuvana matkailukohteena tavoitteena matkailijoiden määrän ja viipymän pidentäminen.
 - 15.1. Laaditaan Merellinen Helsinki –toimenpideohjelma, jossa keskeisenä tavoitteena on matkailun edistäminen ja merellisten alueiden hyödyntäminen Helsingin vetovoiman lisäämisessä.

Vetovastuu: Kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosasto yhteistyössä elinkeino-osaston kanssa

Osapuolet: Muut virastot, yritykset ja muut yhteistyökumppanit

Tilanne: Käynnissä
 - 15.2. Kehitetään, tuotteistetaan ja kaupallistetaan yhteistyössä kaupungin, yritysten, oppilaitosten ja valtion kanssa uusia kaupunkimatkailupalveluita.

Vetovastuu: Kaupunginkanslia, elinkeino-osasto

Osapuolet: Helsingin Markkinointi Oy, Visit Finland, Uudenmaan liitto, yritykset, oppilaitokset, valtio

Tilanne: Käynnissä
 - 15.3. Kehitetään Technical Visit – konseptia eli asiantuntijavierailuja, joiden avulla edistetään helsinkiläisten yritysten ja toimijoiden kansainvälistymismahdollisuuksia matkailun ja elinkeinomarkkinoinnin näkökulmasta.

Vetovastuu: Kaupunginkanslia, elinkeino-osasto

Osapuolet: Helsingin Markkinointi Oy

Tilanne: Käynnissä
 - 15.4. Jatketaan kaupungin matkailullisen vetovoiman kasvattamista synnyttämällä järjestelmällisesti kansainvälisesti kiinnostavia matkailukohteita.

Vetovastuu: Kaupunginkanslia, elinkeino-osasto

Osapuolet: Helsingin Markkinointi Oy, muut virastot, yritykset ja muut yhteistyökumppanit

Tilanne: Käynnissä
16. Kehitetään Helsinkiä tapahtumakaupunkina ja vahvistetaan tapahtumayrittäjien toimintamahdollisuuksia.
 - 16.1. Haetaan uusia tapahtuma-alueita ja turvataan olemassa olevat tapahtuma-alueet. Laaditaan niille yhteistyössä eri virastojen ja viranomaisten kanssa toimintakonseptit (mm. Töölönlahden väliaikaisen puiston tapahtuma-alue).

Vetovastuu: Kaupunginkanslia, elinkeino-osasto

Osapuolet: Kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosasto, muut virastot

Tilanne: Käynnissä
 - 16.2. Haetaan Helsinkiin yhteistyössä tapahtumajärjestäjien ja valtion kanssa säännöllisesti houkuttelevia suur- ja muita tapahtumia, jotka lisäävät kaupungin vetovoimaa ja kansainvälistä tunnettuutta. Turvataan olemassa olevien vahvoja brändiarvoja sisältävien tapahtumien toimintaedellytykset.

Vetovastuu: Kaupunginkanslia, elinkeino-osasto

Osapuolet: Liikuntavirasto, muut virastot

Tilanne: Käynnissä
 - 16.3. Hyödynnetään tapahtumia nuorten työllistämiseksi tarjoamalla nuorille ura- ja koulutusvalintoja tukevia työkokemuksia tapahtumien yhteydessä.

Vetovastuu: Kaupunginkanslia, elinkeino-osasto

Osapuolet: Muut virastot

Tilanne: Käynnissä

Muotoilu

Muotoilualojen toimipaikat, henkilöstö ja yritysten liikevaihto ovat Suomessa keskittyneet vahvasti Uudellemaalle. Muotoilutoimistojen lisäksi alan osaamista on myös erittäin paljon sisällä alueen muiden alojen yrityksissä, niin tuotanto- kuin palvelualoillakin. Muotoilun avulla rakennetaan tuotteisiin ja palveluihin ihmisille merkityksellistä lisäarvoa esimerkiksi käytettävyyden, ergonomian tai estetiikan kautta.

Helsingin kaupunki on sitoutunut strategiassaan monin eri tavoin muotoilun edistämiseen ja käyttöön. Muotoiluosaaminen nähdään uudistavana muutosvoimana, joka auttaa kehittämään kaupungin palveluista yhä käyttäjälähtöisempiä. Muotoiluosaamista hyödyntäen löydetään uusia tapoja osallistaa kuntalaiset mukaan kehitystyöhön ja pystytään kehittämään täysin uudenlaisia kuntalaisten elämää helpottavia ratkaisuja.

Kaupunki hyödyntää ja ylläpitää Helsingin muotoiluprofiilia viestinnässään sekä kaupunki-, matkailu- ja kongressimarkkinoinnissaan. Muotoiluun liittyvät toimenpiteet vahvistavat Helsingin asemaa muotoilun suurkaupunkina, lisäävät kysyntää muotoiluosaamiselle ja edistävät sen integraatiota muiden osaamisalojen kanssa.

Helsingin kaupunki hyväksyttiin muotoilukaupunkina Unescon Creative Cities -verkoston jäseneksi 1.12.2014.

Toimenpiteet

17. Vahvistetaan muotoiluymmärrystä ja -kysyntää julkisella ja yksityisellä sektorilla.

17.1. World Design Capital Helsinki 2012

-vuoden toteuttaneen Kansainvälisen designsäätiön operatiivista toimintaa jatketaan 2015 vuoden loppuun asti. Kaupunki hyödyntää aktiivisesti säätiön Toimiva kaupunki –palvelukokonaisuutta palvelujen asiakaslähtöisyyden lisäämiseksi sekä vahvistaa muotoiluosaamisen hyödyntämistä osallistamisessa ja kehittämiskulttuurin uudistamisen välineenä.

Vetovastuu: Kansainvälinen designsäätiö ja kaupunginkanslian elinkeino-osasto (2015 loppuun asti)

Osapuolet: Kaupunginkanslian tietotekniikka- ja viestintäosasto, muut virastot

Tilanne: Käynnissä

17.2. Käynnistetään kokeiluja muotoilun intergoimiseksi uusilla tavoilla muille toimialoille. Tavoitteena on aikaansaad lisää arvoa ao. alojen tuotteisiin ja palveluihin. Kokeilujen pohjalta rakennetaan toimintamalli, jonka avulla muotoiluosaamista sisällytetään jatkossa kaupungin ja yritysten yhteistyönä toteutettaviin monialaisiin kehittämishankkeisiin.

Vetovastuu: Kaupunginkanslia, elinkeino-osasto

Osapuolet: Muut virastot, yritykset, muut yhteistyökumppanit

Tilanne: Valmisteluvaihe käynnissä

17.3. Vahvistetaan saatua City of Design –nimitystä seuraavilla eri osa-alueilla: Toimiva kaupunki, muotoilukasvatus, design-manuaali, käyttäjälähtöinen kehittäminen ja osallisuus sekä avoin ja älykäs kaupunki. Sisällytetään osa-alueisiin yli organisaatorajojen toteutettavaa muotoiluintensiivistä kehittämistoimintaa ja viestintää.

Vetovastuu: Kaupunginkanslia, elinkeino-osasto

Osapuolet: Kaupunginkanslian tietotekniikka- ja viestintäosasto sekä talous- ja suunnitteluosasto, Kansainvälinen designsäätiö, kulttuurikeskus, opetusvirasto, rakennusvirasto, Forum Virium Helsinki, tietokeskus, muut yhteistyökumppanit

Tilanne: Valmisteluvaihe käynnissä

Älykäs kaupunki (ICT ja ympäristöliiketoiminta)

Tieto- ja viestintäteknologia-alan (ICT) yritykset työllistävät Helsingissä lähes 25 000 henkilöä, ja yritysten yhteenlaskettu liikevaihto on yli kuusi miljardia euroa. Alan yrityksiä on metropolialueella yhteensä yli 4 000. Tietoliikennelaitteiden ja -verkkojen lisäksi mm. peliteollisuus ja tietoturvallisuus ovat kehittyviä tieto- ja viestintäteknologian toimialoja. Kaupunki on merkittävä tietotekniikan ja tietojärjestelmien ostaja. Julkisen tiedon avaamisen myötä kaupungin kyky edistää suoraan toimialan kasvumahdollisuuksia on lisääntynyt.

Ympäristöliiketoiminnan yhteenlaskettu liikevaihto on Suomessa yli 20 miljardia euroa, ja kansallinen tavoite on nostaa alan liikevaihto 50 miljardiin euroon vuoteen 2020 mennessä. Ympäristöaloilla on menestyviä yrityksiä mm. biopolttoaineiden tuotannossa, energiatuotannon tehokkuuden ratkaisuisissa, jätevesien käsittelyssä ja rakennuseristämässä. Pelkätään pääkaupunkiseudulla toimii noin 1 500 ympäristöalan yritystä. Helsinki haluaa olla ympäristöviisas kaupunki ja edistää siten ympäristöystävällisten teknologioiden käyttöönottoa. Helsinki haluaa tarjota alan yrityksille kokeilualustoja uusien ratkaisuiden kehittämiseen.

Toimenpiteet

18. Kaupunki osallistuu kehitystyöhön ja kokeiluihin, joilla edistetään uusien ympäristöteknologia-, energia- ja energiansäästöratkaisujen sekä älykkään kaupunkirakentamisen ja palvelukehityksen sekä niihin liittyvien liiketoimintamallien käyttöönottoa.
- 18.1. Kehitetään Kalasatamaa älykkään kaupunkirakentamisen ja palvelukehityksen mallialueena, jossa uudenlaisia ratkaisuja haetaan mm. energiakäyttäytymiseen, älykkääseen kotiin ja kortteliin sekä joustavaan liikkumiseen ja hyvinvointiin.
- Vetovastuu:** Kaupunginkanslia, talous- ja suunnitteluosasto
- Osapuolet:** Kaupunginkanslian elinkeino-osasto, muut virastot, Forum Virium Helsinki, yritykset, asukkaat
- Tilanne:** Käynnissä
- 18.2. Selvitetään mahdollisuudet käyttää joissakin energiansäästöinvestoinneissa ja uuden energian hankkeissa erilaisia kaupallisten toimijoiden tarjoamia palveluja kaupungin omien toimenpiteiden rinnalla. Lisäksi selvitetään mahdollisuudet hyödyntää em. investoinneissa elinkaarimallia. Mahdollinen pilottikohde valitaan selvitysten perusteella.
- Vetovastuu:** Kaupunginkanslia, talous- ja suunnitteluosasto
- Osapuolet:** Kaupunginkanslian elinkeino-osasto, HKR, kiinteistövirasto, ympäristökeskus
- Tilanne:** Käynnistetään vuoden 2015 aikana
- 18.3. Selvitetään yritysten ja asukkaiden sekä Ilmastokumppanit-verkoston kanssa mahdollisuudet toteuttaa kantakaupunkiin Ilmastokatu tai -kortteli, jossa yritysten on mahdollista kehittää ja esitellä uusia tuotteita, palveluja ja liiketoimintamalleja.
- Vetovastuu:** Kaupunginkanslia ja ympäristökeskus
- Osapuolet:** HKR, kaupunkisuunnitteluvirasto, yritykset, yliopistot, ammattikorkeakoulut, tutkimuslaitokset, asukkaat
- Tilanne:** Käynnistetään vuoden 2015 aikana
- 18.4. Avataan "Ilmastoatlakseen" tukeutuvien karttapalvelujen kehittämisessä saatuja tietoja kaupunkilaisten ja yritysten vapaaseen käyttöön niiden hyödyntämiseksi uusien palvelujen kehittämisessä ja yritysten liiketoiminnan edistämiseksi.
- Vetovastuu:** Tietokeskus
- Osapuolet:** HSY, Helsingin, Espoon ja Vantaan kaupungit, SYKE, muut yhteistyökumppanit
- Tilanne:** EU-rahoitushakemusta valmistellaan. Helsingin osalta kiinteistöjen lämpökuvaus suoritetaan omana toimenpiteenään kevään 2015 aikana.

Julkaisija: Helsingin kaupunginkanslia
Kannen kuva: Jussi Hellsten
Taitto: Helsingin Markkinointi oy
Valokuvat: Helsingin kaupungin kuvapankki
Helsinki – Suomen yritysmyönteisin kaupunki:
Toimenpideohjelma
Helsingin kaupungin keskushallinnon julkaisuja 2015:1
ISBN 978-952-272-847-0 (painettu julkaisu)
ISBN 978-952-272-848-7 (verkkojulkaisu)
ISSN-L 2242-4504
ISSN 2242-4504 (painettu julkaisu)
ISSN 2323-8135 (verkkojulkaisu)